JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

YVES BOT

11 päivänä tammikuuta 2007 [1]

1. Tässä ennakkoratkaisumenettelyssä on kysymys Euroopan talousyhteisön ja Turkin välisen assosiaation kehittämisestä 19.9.1980 tehdyn assosiaationeuvoston [2] päätöksen N:o 1/80 [3] 7 artiklan tulkinnasta. Tässä artiklassa määritellään edellytykset, joiden täyttyessä jäsenvaltion laillisille työmarkkinoille kuuluvan tai kuuluneen turkkilaisen työntekijän perheenjäsenellä on oikeus työskennellä tässä jäsenvaltiossa ja tämän oikeuden johdosta oikeus oleskella kyseisessä valtiossa.

2. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kyseenalaistaa yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön, joka koskee tässä määräyksessä turkkilaisen työntekijän lapselle annettujen oikeuksien ajallista soveltamisalaa ja edellytyksiä, joilla näitä oikeuksia voidaan rajoittaa.

3. Yhteisöjen tuomioistuin on erityisesti asiassa Aydinli 7.7.2005 antamassaan tuomiossa [4] katsonut, että nämä työskentelyä ja oleskelua koskevat oikeudet eivät pääty, kun turkkilaisen työntekijän lapsi on täyttänyt 21 vuotta ja hankkii toimeentulonsa itsenäisesti. Yhteisöjen tuomioistuin on todennut myös, että näitä oikeuksia voidaan rajoittaa vain kahdessa tapauksessa eli ensinnäkin yleiseen järjestykseen, turvallisuuteen tai kansanterveyteen liittyvistä syistä ja toiseksi silloin, kun henkilö on poistunut kyseisen valtion alueelta merkittäväksi ajaksi ilman perusteltua syytä.

4. Verwaltungsgericht Darmstadt (Saksa) kysyy edellä mainitussa asiassa Aydinli annetun tuomion johdosta pääasiallisesti, onko tämä oikeuskäytäntö, siltä osin kuin se koskee 21 vuotta täyttänyttä lasta, joka ei ole enää vanhempiensa huollettavana, yhteensoveltuva lisäpöytäkirjan [5] 59 artiklan kanssa, jonka mukaan Turkin tasavalta ei voi tämän pöytäkirjan soveltamisalaan kuuluvilla aloilla saada edullisempaa kohtelua kuin se, jota sovelletaan jäsenvaltioon EY:n perustamissopimuksen nojalla.

1 – Alkuperäinen kieli: ranska.

2 – Assosiaationeuvosto on perustettu yhtäältä Turkin tasavallan ja toisaalta ETY:n jäsenvaltioiden sekä yhteisön 12.9.1963 Ankarassa allekirjoittamalla sopimuksella. Tämä sopimus on "tehty, hyväksytty ja vahvistettu" yhteisön puolesta 23.12.1963 tehdyllä neuvoston päätöksellä 64/732/ETY (EYVL 1964, 217, s. 3685; jäljempänä assosiaatiosopimus).

3 – Päätökseen N:o 1/80 voi tutustua julkaisussa *Accord d'association et protocoles CEE-Turquie et autres textes de base*, Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto, Bryssel, 1992.

4 – Asia C-373/03, Aydinli, tuomio 7.7.2005 (Kok. 2005, s. I-6181, 27 kohta).

5 – Brysselissä 23.11.1970 allekirjoitettu lisäpöytäkirja, joka on tehty, hyväksytty ja vahvistettu yhteisön puolesta 19.12.1972 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2760/72 (EYVL L 293, s. 1; jäljempänä lisäpöytäkirja).

5. Tässä ratkaisuehdotuksessa esitän, miksi päätöksen N:o 1/80 7 artiklassa turkkilaisen työntekijän lapselle annettujen oikeuksien ajallista soveltamisalaa ei – käsitykseni mukaan – saada määrittää viittaamalla pelkästään neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 [6] 10 ja 11 artiklaan vaan sitä on arvioitava työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevien perustamissopimuksen sääntöjen perusteella. Sen jälkeen selvitän, miksi oikeuskäytäntö, joka koskee päätöksen N:o 1/80 7 artiklassa turkkilaisen työntekijän lapselle annettujen oikeuksien soveltamisalaa, ei yleisesti ole ristiriidassa lisäpöytäkirjan 59 artiklan kanssa. Lopuksi tuodaan esiin, miksi oikeuskäytäntö, joka koskee edellytyksiä, joilla päätöksen N:o 1/80 7 artiklaan perustuvia oikeuksia voidaan rajoittaa, ei pääasian erityisissä olosuhteissa johda siihen, että juuri Derinin tilanteessa olevalle Turkin kansalaiselle annettaisiin laajempia oikeuksia kuin ne, joita on yhteisön työntekijällä.

I Asiaa koskevat oikeussäännöt

6. Verwaltungsgericht Darmstadtin kysymysten tarkastelu edellyttää, että esitetään niiden määräysten sisältö, joissa määritellään Turkin kansalaisten oikeudet Euroopan unionissa ja joilla on merkitystä nyt esillä olevassa asiassa, sekä näiden määräysten soveltamisala, sellaisena kuin sitä on täsmennetty oikeuskäytännössä.

A *Määräysten sanamuoto*

7. Asiassa merkitykselliset määräykset sisältyvät assosiaatiosopimukseen, lisäpöytäkirjaan ja päätökseen N:o 1/80.

1. Assosiaatiosopimus

8. Assosiaatiosopimuksen tarkoituksena on sen 2 artiklan 1 kohdan mukaan edistää yhteisön ja Turkin tasavallan välisten kaupallisten ja taloudellisten suhteiden jatkuvaa ja tasapainoista vahvistamista niin, että otetaan täysin huomioon tarve turvata Turkin talouden nopeutuva kehitys sekä Turkin kansan työllisyyden ja elinolojen kohentaminen.

9. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi assosiaatiosopimuksessa määrätään tulliliiton asteittaisesta toteuttamisesta. Tämän sopimuksen 12 artiklan mukaan sopimuspuolet ovat myös sopineet toteuttavansa asteittain

6 – Työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15.10.1968 annettu asetus (EYVL L 257, s. 2).

työntekijöiden vapaan liikkuvuuden alueidensa välillä pitäen lähtökohtanaan EY:n perustamissopimuksen 48,[7] 49[8] ja 50[9] artiklaa. Sopimuspuolet ovat myös päättäneet poistaa sijoittautumisvapauden ja palvelujen vapaan tarjoamisen rajoitukset pitäen samaten lähtökohtanaan EY:n perustamissopimuksen vastaavia määräyksiä.

10. Assosiaatio käsittää tässä tarkoituksessa valmistelevan vaiheen, jonka aikana Turkin tasavalta voi vahvistaa talouttaan yhteisön tuella (3 artikla), siirtymävaiheen, jonka aikana on toteutettava asteittain tulliliitto sekä lähennettävä sopimuspuolten talouspolitiikkaa (4 artikla), ja loppuvaiheen, joka perustuu tulliliittoon ja merkitsee sopimuspuolten talouspolitiikan yhteensovittamisen vahvistamista (5 artikla).

11. Assosiaationeuvosto, joka muodostuu yhtäältä jäsenvaltioiden hallitusten jäsenistä sekä Euroopan yhteisöjen komission jäsenistä ja toisaalta Turkin hallituksen jäsenistä, toteuttaa näiden tavoitteiden toteutumisen edellyttämät toimenpiteet. Assosiaationeuvosto voi siten tehdä sille annetun toimivallan rajoissa päätöksiä, jotka sitovat sopimuspuolia.

7 – Josta on muutettuna tullut EY 39 artikla.

8 – Josta on muutettuna tullut EY 40 artikla.

9 – Josta on tullut EY 41 artikla.

12. Assosiaatiosopimuksen johdanto-osan ja 28 artiklan mukaan tällä sopimuksella on helpotettava Turkin tasavallan myöhempää liittymistä yhteisöön.

2. Lisäpöytäkirja

13. Lisäpöytäkirjassa vahvistetaan assosiaation siirtymävaiheen edellytykset, yksityiskohtaiset säännöt ja aikataulu. Sen II osastossa on useita artikloja, jotka koskevat henkilöiden ja palvelujen liikkuvuutta.

14. Lisäpöytäkirjan 36 artiklassa määrätään siten, että työntekijöiden vapaa liikkuvuus jäsenvaltioiden ja Turkin tasavallan välillä toteutetaan asteittain assosiaatiosopimuksen 12 artiklassa ilmaistujen periaatteiden mukaisesti mainitun sopimuksen voimaantuloa seuraavien kahdennentoista vuoden ja kahdennenkymmenennentoisen vuoden lopun välillä noudattaen assosiaationeuvoston päättämiä yksityiskohtaisia sääntöjä.

15. Lisäpöytäkirjan 59 artiklassa määrätään lisäksi seuraavaa:

"Tämän pöytäkirjan soveltamisalaan kuuluvilla aloilla Turkkiin ei voida soveltaa edullisempaa kohtelua kuin se, jonka jäsenvaltiot myöntävät toisilleen yhteisön perustamissopimuksen mukaisesti." *

* – Suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa, koska EYVL:ssä ei ole julkaistu suomenkielistä tekstiä.

3. Päätös N:o 1/80

16. Päätöksellä N:o 1/80 pyritään sen kolmannen perustelukappaleen mukaan parantamaan työntekijöiden ja heidän perheidensä oikeudellista asemaa sosiaalialalla siihen järjestelmään nähden, joka oli otettu käyttöön 20.12.1976 tehdyllä assosiaationeuvoston päätöksellä N:o 2/76.

17. Päätös N:o 2/76 oli assosiaatiosopimuksen 12 artiklan ja lisäpöytäkirjan 36 artiklan täytäntöönpanon ensimmäinen vaihe. Päätöksessä määrättiin työntekijöiden eduksi asteittain laajenevasta oikeudesta työskennellä vastaanottavassa valtiossa sekä näiden työntekijöiden lasten eduksi oikeudesta päästä perusopetukseen tässä valtiossa. [10]

18. Päätöksen N:o 1/80 6 artiklassa määritellään turkkilaisen työntekijän oikeudet vastaanottavassa jäsenvaltiossa, ja sen 7 artiklassa määritellään tämän työntekijän perheenjäsenten oikeudet tässä valtiossa.

19. Päätöksen N:o 1/80 6 artiklassa annetut oikeudet laajenevat asteittain sen mukaan, kuinka pitkään työntekijä on työskennellyt

säännönmukaisesti vastaanottavassa jäsenvaltiossa. Tässä 6 artiklassa määrätään siten seuraavaa:

"1. Jollei hänen perheenjäsentensä vapaata oikeutta työskentelyyn koskevista 7 artiklan määräyksistä muuta johdu, turkkilaisella työntekijällä, joka kuuluu laillisille työmarkkinoille tietyssä jäsenvaltiossa, on oikeus

– työskenneltyään säännönmukaisesti yhden vuoden saada työlupansa uudistetuksi tässä jäsenvaltiossa samaa työnantajaa varten, jos hänellä on työpaikka;

– työskenneltyään säännönmukaisesti kolme vuotta vastaanottaa tässä jäsenvaltiossa valitsemaltaan saman ammattialan työnantajalta työtarjous, joka on tehty tavanomaisin ehdoin ja joka on rekisteröity tämän valtion työvoimaviranomaisissa, jollei yhteisön jäsenvaltioiden työntekijöille annettavasta etusijasta muuta johdu;

– työskenneltyään säännönmukaisesti neljä vuotta tehdä tässä jäsenvaltiossa vapaasti minkälaista tahansa valitsemaansa palkattua työtä.

10 – Päätöksen N:o 2/76 2 ja 3 artikla.

2. Vuosiloma ja äitiysloma sekä poissaolo työtapaturman tai sairauden vuoksi lyhyen aikaa rinnastetaan säännönmukaisiin työskentelykausiin. Toimivaltaisen viranomaisen asianmukaisesti toteamat omasta tahdosta riippumattomat työttömyyskaudet ja poissaolo pitempiaikaisen sairauden vuoksi, vaikka niitä ei rinnasteta säännönmukaisiin työskentelykausiin, eivät vaikuta haitallisesti niihin oikeuksiin, jotka on saatu aikaisempien työskentelykausien perusteella.

– –" *

20. Päätöksen N:o 1/80 7 artiklassa puolestaan erotetaan toisistaan yhtäältä sellaiset työntekijän perheenjäsenet, joille on annettu lupa muuttaa tämän luokse vastaanottavaan jäsenvaltioon ja jotka ovat asuneet tässä valtiossa tietyn ajan, ja toisaalta tällaisen työntekijän lapset, jotka ovat saaneet ammatillista koulutusta kyseisessä jäsenvaltiossa. Kyseisessä 7 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Jäsenvaltion laillisille työmarkkinoille kuuluvan turkkilaisen työntekijän perheenjäsenillä, joille on annettu lupa muuttaa tämän työntekijän luokse, on oikeus

– asuttuaan tässä jäsenvaltiossa säännönmukaisesti vähintään kolme vuotta vastaanottaa mikä tahansa työtarjous, jollei yhteisön jäsenvaltioiden työntekijöille annettavasta etusijasta muuta johdu;

– asuttuaan tässä jäsenvaltiossa säännönmukaisesti vähintään viisi vuotta tehdä vapaasti minkälaista tahansa valitsemaansa palkattua työtä.

Turkkilaisten työntekijöiden lapset, jotka ovat saaneet ammatillista koulutusta vastaanottavassa valtiossa, voivat tässä jäsenvaltiossa asumisensa kestosta riippumatta vastaanottaa tässä jäsenvaltiossa minkä tahansa työtarjouksen sillä edellytyksellä, että toinen vanhemmista on työskennellyt laillisesti kyseisessä jäsenvaltiossa vähintään kolme vuotta."

21. Päätöksen N:o 1/80 14 artiklassa määritellään rajat, joita voidaan asettaa näiden oikeuksien käyttämiselle. Sen 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

"Tämän jakson määräyksiä on sovellettava, jollei yleisen järjestyksen, turvallisuuden tai kansanterveyden vuoksi perustelluista rajoituksista muuta johdu."

* – Tässä ja jäljempänä ratkaisuehdotuksessa esitetyt lainaukset päätöksestä on suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa, koska EYVL:ssä ei ole julkaistu suomenkielistä tekstiä.

22. Assosiaationeuvosto ei ole tähän mennessä toteuttanut mitään toimenpidettä sijoittautumisvapauteen ja palvelujen tarjoamisen vapauteen kohdistuvien rajoitusten asteittaiseksi poistamiseksi.

B *Oikeuskäytäntö*

23. Päätöksen N:o 1/80 7 artiklassa turkkilaisen työntekijän perheenjäsenille annettujen oikeuksien soveltamisalasta on annettu useita tuomioita, ja niistä näihin tuomioihin sisältyvistä seikoista, joilla on eniten merkitystä nyt esillä olevan asian kannalta, voidaan esittää seuraava yhteenveto.

24. On ensinnäkin kiistatonta, että päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisen ja toisen kohdan määräyksillä samoin kuin 6 artiklan 1 kohdan määräyksillä on jäsenvaltioissa välitön oikeusvaikutus. Turkin kansalaiset, jotka täyttävät näissä määräyksissä asetetut edellytykset, voivat siis suoraan vedota heille näissä määräyksissä annettuihin oikeuksiin. [11]

11 – Ks. päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 1 kohdan osalta asia C-192/89, Sevince, tuomio 20.9.1990 (Kok. 1990, s. I-3461, Kok. Ep. X, s. 529, 26 kohta) ja asia C-188/00, Kurz, tuomio 19.11.2002 (Kok. 2002, s. I-10691, 26 kohta); tämän päätöksen 7 artiklan ensimmäisen kohdan osalta ks. asia C-351/95, Kadiman, tuomio 17.4.1997 (Kok. 1997, s. I-2133, 28 kohta) ja asia C-65/98, Eyüp, tuomio 22.6.2000 (Kok. 2000, s. I-4747, 25 kohta) ja kyseisen päätöksen 7 artiklan toisen kohdan osalta asia C-355/93, Eroglu, tuomio 5.10.1994 (Kok. 1994, s. I-5113, 17 kohta) ja asia C-502/04, Torun, tuomio 16.2.2006 (Kok. 2006, s. I-1563, 19 kohta). Päätöstä N:o 1/80 ja päätöstä N:o 2/76 ei ole julkaistu Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä. Yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että vaikka tämä julkaisematta jättäminen voi estää sen, että yksityiselle oikeussubjektille asetetaan velvollisuuksia, se ei estä viimeksi mainittua vetoamasta näissä päätöksissä hänelle myönnettyihin oikeuksiin viranomaisiin nähden (em. asia Sevince, tuomion 24 kohta).

25. Seuraavaksi tästä oikeuskäytännöstä ilmenee, että työskentelyä koskeviin oikeuksiin, joista määrätään päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisessä ja toisessa kohdassa, sisältyy kaksi näkökohtaa.

26. Yhtäältä näiden oikeuksien saamiselle on eri edellytyksiä.

27. Henkilön on ensinnäkin oltava turkkilaisen työntekijän "perheenjäsen". Tätä käsitettä tulkittaessa on pidettävä lähtökohtana tulkintaa, joka on annettu asetuksen N:o 1612/68 10 artiklan 1 kohtaan sisältyvälle samalle käsitteelle sellaisten työntekijöiden osalta, jotka ovat yhteisön jäsenvaltion kansalaisia. [12]

28. Päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrättyjen työskentelyä koskevien oikeuksien edellytykseksi on seuraavaksi asetettu, että turkkilaisen työntekijän perheenjäsen on asunut yhdessä tämän työntekijän kanssa vähintään kolme vuotta. Tällä yhdessä asumista koskevalla edellytyksellä pyritään mahdollistamaan kyseisen työntekijän perheen yhdistäminen vastaanottavassa valtiossa.

12 – Asia C-275/02, Ayaz, tuomio 30.9.2004 (Kok. 2004, s. I-8765, 45 kohta).

29. Turkkilaisen työntekijän lapselle päätöksen N:o 1/80 7 artiklan toisessa kohdassa annetun työskentelyä koskevan oikeuden edellytyksenä on myös, että tämä työntekijä on työskennellyt laillisesti vastaanottavassa jäsenvaltiossa vähintään kolme vuotta ja että kyseinen lapsi on saanut tässä valtiossa ammatillista koulutusta.

30. Toisaalta siitä ajankohdasta lähtien, jona nämä edellytykset täyttyvät, päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisessä ja toisessa kohdassa annetaan turkkilaisen työntekijän perheenjäsenille itsenäisiä oikeuksia, jotka koskevat työskentelyä vastaanottavassa jäsenvaltiossa ja joilla on tarkoitus antaa heille mahdollisuus vahvistaa omaa asemaansa tässä valtiossa [13] ja jotka eivät riipu siitä, pysyvätkö nämä edellytykset täyttyneinä.

31. Yhteisöjen tuomioistuin on siten katsonut, että näiden viimeksi mainittujen määräysten mukainen oikeus ottaa vastaanottavassa jäsenvaltiossa vastaan mikä tahansa työtarjous ei pääty, kun turkkilainen työntekijä, jolta tämä oikeus on johdettu, on lakannut kuulumasta tämän jäsenvaltion laillisille työmarkkinoille. [14] Tämä oikeus säilyy sen jälkeen, kun kyseinen työntekijä on palannut lähtömaahansa. Tästä seuraa, etteivät näiden määräysten mukaiset edut koske vain tällaisen työntekijän alaikäisiä lapsia tai edelleen tämän työntekijän huollettavina olevia täysi-ikäisiä lapsia. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäistä ja toista kohtaa sovelletaan myös tämän saman työntekijän niihin täysi-ikäisiin lapsiin, jotka hankkivat toimeentulonsa itsenäisesti. [15]

32. Näissä määräyksissä annetut oikeudet työskentelyyn vastaanottavassa jäsenvaltiossa edellyttävät, että on olemassa vastaava oleskeluoikeus. [16] Yhteisöjen tuomioistuin on vakiintuneesti katsonut, että jollei tällaista oleskeluoikeutta ole, näillä työskentelyä koskevilla oikeuksilla ei ole mitään tehokasta vaikutusta. [17] Tästä seuraa, että kun turkkilaisen työntekijän perheenjäsen täyttää päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisessä tai toisessa kohdassa asetetut edellytykset niin, että hän voi vastaanottaa minkä tahansa työtarjouksen vastaanottavassa jäsenvaltiossa, tämän valtion viranomaisilla ei ole enää toimivaltaa toteuttaa kyseisen henkilön oleskelua koskevia toimenpiteitä, jotka ovat omiaan estämään niiden oikeuksien käyttämistä, joita yhteisön oikeusjärjestyksessä annetaan hänelle suoraan.

33. Oikeuskäytännössä on vielä täsmennetty, missä olosuhteissa näitä oikeuksia voidaan rajoittaa. Niitä voidaan rajoittaa yhtäältä

13 – Ibidem, tuomion 41 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen.

14 – Ks. päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisen kohdan osalta asia C-329/97, Ergat, tuomio 16.3.2000 (Kok. 2000, s. I-1487, 40 kohta); asia C-467/02, Cetinkaya, tuomio 11.11.2004 (Kok. 2004, s. I-10895, 31 kohta) ja em. asia Aydinli, tuomion 25 ja 26 kohta. Ks. tämän päätöksen 7 artiklan toisen kohdan osalta asia C-210/97, Akman, tuomio 19.11.1998 (Kok. 1998, s. I-7519, 44 kohta).

15 – Em. asia Ergat, tuomion 27 kohta ja em. asia Torun, tuomion 27 ja 28 kohta.

16 – Ks. päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisen kohdan osalta em. asia Cetinkaya, tuomion 31 kohta ja tämän päätöksen 7 artiklan toisen kohdan osalta em. asia Torun, tuomion 20 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen. Ks. myös kyseisen päätöksen 6 artiklan osalta em. asia Kurz, tuomion 27 kohta.

17 – Idem.

silloin, kun asianomainen henkilö on poistunut vastaanottavan jäsenvaltion alueelta merkittäväksi ajaksi ilman perusteltua syytä. [18] Tässä tapauksessa asianomainen henkilö pääsääntöisesti menettää päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisen tai toisen kohdan perusteella saavuttamansa oikeudellisen aseman, koska hän on itse katkaissut häntä tähän jäsenvaltioon yhdistäneet siteet.

34. Oikeuksia voidaan rajoittaa toisaalta myös päätöksen N:o 1/80 14 artiklan nojalla, kun asianomainen henkilö aiheuttaa todellisen ja vakavan vaaran yleiselle järjestykselle tai turvallisuudelle taikka kansanterveydelle. [19] Tämän määräyksen mukaisen poikkeuksen soveltamisalaa on tulkittava samalla tavalla kuin sen, josta määrätään sanamuodoltaan lähes identtisessä EY 39 artiklan 3 kohdassa sellaisten työntekijöiden osalta, jotka ovat yhteisön jäsenvaltioiden kansalaisia. Tästä seuraa, että yleisen järjestyksen tai turvallisuuden vuoksi toteutettujen toimenpiteiden on perustuttava asianomaisen henkilön omaan käyttäytymiseen ja että tämän käyttäytymisen on oltava välitön uhka yhteiskunnalle. [20]

35. Nämä kaksi edellytystä, joiden täyttyessä asianomainen henkilö voi menettää oikeudet, jotka hänellä on päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisen tai toisen kohdan perusteella, on esitetty niin, että ne ovat tyhjentäviä. Tällainen esitystapa on omaksuttu edellä mainitussa asiassa Ergat annetussa tuomiossa. [21] Sitä on nimenomaisesti noudatettu edellä mainituissa asioissa Cetinkaya, Aydinli ja Torun annetuissa tuomioissa, joissa oli kysymys siitä, oliko asianomainen henkilö menettänyt kyseisen 7 artiklan ensimmäiseen tai toiseen kohtaan perustuvat oikeutensa rikostuomion johdosta.

36. Edellä mainitussa asiassa Cetinkaya antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin näin ollen hylkäsi Saksan hallituksen väitteen, jonka mukaan henkilö saattoi menettää nämä työskentelyä ja oleskelua koskevat oikeudet vankeusrangaistuksen ja sitä seuranneen vieroitushoidon johdosta, koska hän ei vankeutensa ja sen jälkeen vieroitushoitonsa aikana enää ollut vastaanottavan jäsenvaltion työmarkkinoiden käytettävissä.

37. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että jollei henkilö ole poistunut tämän valtion alueelta merkittäväksi ajaksi ilman perusteltua syytä, hän voi tällaisessa tapauksessa menettää päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäiseen kohtaan perustuvat oikeutensa vain tämän päätöksen 14 artiklan perusteella. [22]

38. Edellä tarkoitettujen kahden edellytyksen tyhjentävyys on vahvistettu vielä edellä mainitussa asiassa Aydinli annetussa tuomiossa, johon ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin erityisesti viittaa.

18 – Em. asia Ergat, tuomion 48 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen.

19 – Ibidem, tuomion 46 kohta.

20 – Em. asia Cetinkaya, tuomion 43 ja 44 kohta.

21 – Tuomion 46–49 kohta.

22 – Em. asia Cetinkaya, tuomion 38 kohta.

39. Aydinli on Turkin kansalainen, joka oli 15-vuotiaana saanut luvan muuttaa vanhempiensa luokse Saksaan. Hän suoritti tässä jäsenvaltiossa ammatillisen koulutuksen ja oli siellä palkkatyössä saman työnantajan palveluksessa viisi vuotta. Hänellä oli tässä valtiossa toistaiseksi voimassa oleva oleskelulupa.

40. Laittomaan ja määrältään huomattavaan huumausainekauppaan syyllistyttyään kyseinen henkilö pidätettiin, asetettiin tutkintavankeuteen ja tuomittiin kolmen vuoden vapausrangaistukseen, josta vähennettiin hänen tutkintavankeudessa viettämänsä aika.

41. Kun Aydinli oli suorittanut osan rangaistuksestaan, sen täytäntöönpano keskeytettiin, jotta hän voisi osallistua pitkäkestoiseen vieroitushoitoon, jonka hän päätti onnistuneesti. Tämän hoidon kesto laskettiin osaksi hänelle määrättyä rangaistusta, ja tämän rangaistuksen jäljellä ollut aika muutettiin ehdolliseksi. Hoitonsa päättymisen jälkeen Aydinli työskenteli isänsä palveluksessa Saksassa.

42. Saksan viranomaiset määräsivät hänet karkotettavaksi välittömästi noudattaen kansallista oikeutta, jonka nojalla ulkomaalainen, joka on lainvoimaisesti tuomittu huumausainelain rikkomisesta vähintään kolmen vuoden ehdottomaan vankeusrangaistukseen, on välttämättä karkotettava.

43. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, johon Aydinli oli valittanut tästä karkotuspäätöksestä, esitti useita ennakkoratkaisukysymyksiä pystyäkseen arvioimaan, oliko karkotuspäätös yhteensoveltuva päätöksen N:o 1/80 kanssa.

44. Edellä mainitussa asiassa Aydinli antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin ensin täsmensi, että vaikka Aydinli oli viiden vuoden ajan työskennellyt vastaanottavassa jäsenvaltiossa saman työnantajan palveluksessa, hänen tilanteensa oli katsottava kuuluvan päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisen kohdan, joka on turkkilaisen työntekijän perheenjäsenten eduksi annettu lex specialis, soveltamisalaan.

45. Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että tässä määräyksessä annetut työskentelyä ja oleskelua koskevat oikeudet ovat riippumattomia siitä, että riidanalaisen karkotuspäätöksen tekohetkellä asianomainen on täysi-ikäinen eikä enää asu vanhempiensa kotona vaan elää kyseessä olevassa jäsenvaltiossa itsenäisesti. [23]

23 – Tuomion 22 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen.

46. Yhteisöjen tuomioistuin totesi myös, että vastaanottavan jäsenvaltion viranomaiset voivat kyseenalaistaa nämä oikeudet vain kahdessa tapauksessa eli silloin, kun turkkilaisen siirtolaisen oleskelu valtion alueella merkitsee todellista ja vakavaa vaaraa yleiselle järjestykselle, turvallisuudelle tai kansanterveydelle, tai silloin, kun asianomainen on poistunut tämän valtion alueelta merkittäväksi ajaksi ilman perusteltua syytä. [24]

47. Yhteisöjen tuomioistuin päätteli tästä, ettei päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisessä kohdassa sallita sitä, että sellaisen useankin vuoden vankeustuomion perusteella, joka on alun perin määrätty ehdottomana ja jota on seurannut pitkäkestoinen vieroitushoito, niitä oikeuksia, jotka Aydinlin tilanteessa olevalla Turkin kansalaisella on kyseisen määräyksen nojalla, rajoitetaan sen vuoksi, että kyseinen kansalainen on pitkään poissa työmarkkinoilta.

48. Yhteisöjen tuomioistuin totesi tältä osin, että edellä mainitun 7 artiklan ensimmäisen kohdan ensimmäisessä ja toisessa luetelmakohdassa myönnetään turkkilaisen työntekijän perheenjäsenille oikeus työhön muttei aseteta heille mitään velvollisuutta tehdä sellaista palkattua työtä, josta määrätään saman päätöksen 6 artiklan 1 kohdassa. [25]

24 – Tuomion 27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen.

25 – Tuomion 29 kohta.

49. Edellä mainitussa asiassa Torun antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että oikeuskäytäntöä, jonka mukaan päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisessä kohdassa annettuja työskentelyä ja oleskelua koskevia oikeuksia saadaan siinä tapauksessa, että henkilö tuomitaan rangaistukseen, rajoittaa vain edellä tarkoitetuilla kahdella edellytyksellä, sovelletaan myös kyseisen päätöksen 7 artiklan toisen kohdan soveltamisalaan kuuluviin turkkilaisten työntekijöiden lapsiin. [26]

50. Yhdessäkään niistä tuomioista, joita on edellä tarkasteltu, ei ole nimenomaisesti viitattu lisäpöytäkirjan 59 artiklaan.

II Tosiseikat ja pääasian oikeudenkäynti

51. Pääasia, jonka johdosta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kyseenalaistaa edellä tarkastellun oikeuskäytännön siltä osin kuin on kysymys lisäpöytäkirjan 59 artiklassa asetetusta rajoituksesta, on seuraavanlainen.

26 – Em. asia Torun, tuomion 24–26 kohta. Torun, joka oli Saksassa syntynyt Turkin kansalainen ja Saksassa yli kolme vuotta työskennelleen turkkilaisen työntekijän poika, oli saanut Saksassa mekaanikon koulutuksen, ja hänet oli tuomittu kolmen vuoden ja kolmen kuukauden vankeusrangaistukseen törkeästä ryöstöstä ja huumausainerikoksista.

52. Derin on 30.9.1973 syntynyt Turkin kansalainen. Hän tuli vuonna 1982 vanhempiensa luokse Saksaan, jossa hänen isänsä oli ollut palkkatyössä vuosina 1980–1986 ja äitinsä vuosina 1971–1995.

53. Derin kävi Saksassa ensin peruskoulua 1982–1988 ja sitten ammattikoulua elokuusta 1988 heinäkuuhun 1990. Hän päätti opintonsa vuonna 1991 suorittaen keskiasteen tutkinnon (mittlere Reife). Syyskuussa 2001 hän aloitti myös uudelleenkoulutuksen tavara- ja henkilöliikenteen ammattikuljettajaksi.

54. Derinillä oli vuosina 1991–2005 useita työpaikkoja sekä palkattuna työntekijänä eri työnantajien palveluksessa että itsenäisenä ammatinharjoittajana. Hänen työskentelynsä saman työnantajan palveluksessa kesti aina alle vuoden. Hän on tammikuusta 2005 ollut jälleen palkkatyössä.

55. Derinille myönnettiin Saksassa pysyvä oleskelulupa vuonna 1990. Vuoden 1994 syksyllä hän muutti vanhempiensa luota omaan talouteen. Hänen puolisonsa, joka on samaten Turkin kansalainen, tuli hänen luokseen helmikuussa 2002.

56. Derin on syyllistynyt useisiin rikosoikeudellisesti rangaistaviin tekoihin. Hänelle on tuomittu rangaistuksena päiväsakkoja vuosina 1994, 1996 ja 1998 sekä helmikuussa ja elokuussa 2002. Hänet tuomittiin 13.12.2002 ammattimaisesta ja järjestäytyneestä ulkomaalaisten laittoman maahantulon järjestämisestä 2 vuoden 8 kuukauden ja 2 viikon vankeusrangaistukseen.

57. Derin karkotettiin 24.11.2003 tehdyllä päätöksellä maasta lopullisesti. Regierungspräsidium Darmstadt hylkäsi 15.9.2004 tekemällään päätöksellä Derinin karkotuspäätöksestä tekemän oikaisuvaatimuksen. Derin valitti tästä hylkäävästä päätöksestä 5.10.2004 Verwaltungsgericht Darmstadtiin.

58. Verwaltungsgericht Darmstadt on 17.8.2005 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon 26.8.2005, päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön.

III Ennakkoratkaisukysymykset

59. Verwaltungsgericht Darmstadt toteaa 17.8.2005 ennakkoratkaisupyynnön esittämisestä tekemässään päätöksessä, että riidan-

alainen karkotuspäätös on tehty kansallisen oikeuden mukaisesti. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on kuitenkin epävarma siitä, onko karkotuspäätös yhteensoveltuva päätöksen N:o 1/80 määräysten kanssa.

60. Verwaltungsgericht Darmstadt huomauttaa, että Derin, joka kuuluu päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisen kohdan määräysten soveltamisalaan, ei ole voinut menettää näissä määräyksissä annettuja oikeuksia kummastakaan niistä kahdesta syystä, jotka on hyväksytty oikeuskäytännössä. Se toteaa tältä osin, ettei Derin ole poistunut Saksan alueelta pitkäksi ajaksi ilman perusteltua syytä. Se huomauttaa lisäksi, ettei Derin myöskään muodosta päätöksen N:o 1/80 14 artiklassa tarkoitettua välitöntä uhkaa yleiselle järjestykselle. Se pohtii kuitenkin, ovatko nämä kaksi syytä tyhjentäviä.

61. Nämä seikat huomioon ottaen Verwaltungsgericht Darmstadt kysyy 17.8.2005 ennakkoratkaisupyynnön esittämisestä tekemässään päätöksessä ensinnäkin, menettääkö Saksaan vanhempiensa luokse muuttanut Turkin kansalainen päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäiseen kohtaan perustuvan oleskeluoikeutensa, kun hän 21 vuotta täytettyään ei enää asu vanhempiensa kanssa eikä ole enää näiden huollettavana, muutoinkin kuin tämän päätöksen 14 artiklassa tarkoitetussa tapauksessa ja siinä tilanteessa, että hän on poistunut vastaanottavan jäsenvaltion alueelta merkittäväksi ajaksi ilman perusteltua syytä.

62. Toiseksi sen varalta, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa ensimmäiseen kysymykseen myöntävästi, Verwaltungsgericht Darmstadt esittää seuraavan kysymyksen:

"Onko tällaisella Turkin kansalaisella siitä huolimatta, että hän on menettänyt päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisen kohdan toisen luetelmakohdan mukaisen oikeusaseman, erityinen päätöksen N:o 1/80 14 artiklan mukainen suoja maastakarkotusta vastaan, kun hän on muutettuaan vanhempiensa luota ollut epäsäännöllisesti palkkatyössä mutta hän ei ole saanut työntekijänä itsenäistä päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 1 kohdan mukaista oikeusasemaa toimittuaan useiden vuosien ajan yksinomaan itsenäisenä elinkeinonharjoittajana?"

63. Kun Verwaltungsgericht Darmstadt oli saanut tiedon edellä mainitussa asiassa Aydinli annetusta tuomiosta, se korvasi 21.9.2005 ensimmäisen ennakkoratkaisukysymyksensä seuraavalla kysymyksellä:

"Onko – – [lisäpöytäkirjan] – – 59 artiklan mukaista, että Turkin kansalainen, joka on lapsena perheiden yhdistämisen perusteella muuttanut Saksan liittotasavallassa työskentelevien vanhempiensa luokse, ei menetä – – [päätöksen] N:o 1/80 – – 7 artiklan ensimmäisen kohdan toisen luetelmakohdan mukaisesta oikeudesta vastaanottaa mikä tahansa työtarjous johdettua oleskeluoikeutta – paitsi päätöksen N:o 1/80 14 artiklan

tapauksissa ja silloin, kun hän poistuu vastaanottavan jäsenvaltion alueelta merkittäväksi ajaksi ilman perusteltua syytä – myöskään silloin, kun hän ei täytettyään 21 vuotta enää asu vanhempiensa kanssa eikä ole näiden huollettava?"

64. Verwaltungsgericht Darmstadt myös pyysi yhteisöjen tuomioistuinta vastaamaan tarvittaessa toiseen ennakkoratkaisukysymykseen, joka oli esitetty ennakkoratkaisupyynnön esittämisestä 17.8.2005 tehdyssä päätöksessä.

65. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa 21.9.2005 antamassaan oikaisevassa määräyksessä olevansa seuraavista syistä epävarma siitä, onko edellä mainitussa asiassa Aydinli annetussa tuomiossa vahvistettu oikeuskäytäntö yhteensoveltuva lisäpöytäkirjan 59 artiklan kanssa.

66. Tämän tuomioistuimen mukaan lisäpöytäkirjan 59 artikla edellyttää, että turkkilaisilla työntekijöillä ei ole päätöksen N:o 1/80 perusteella laajempia oikeuksia kuin ne, jotka on perustamissopimuksessa annettu yhteisön jäsenvaltioiden kansalaisille. Jos tunnustetaan, että päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäiseen kohtaan perustuva oikeus oleskella vastaanottavassa jäsenvaltiossa voidaan menettää vain niistä kahdesta syystä, joita tarkoitetaan edellä mainitussa asiassa Aydinli annetussa tuomiossa, Turkin kansalaisen perheenjäsenille myönnetään edullisempi kohtelu kuin se, josta perustamissopimuksessa määrätään sellaisen työntekijän perheenjäsenten hyväksi, joka on yhteisön jäsenvaltion kansalainen.

67. Verwaltungsgericht Darmstadt muistuttaa tältä osin, että asetuksen N:o 1612/68 10 artiklan mukaan työntekijän, joka on yhteisön jäsenvaltion kansalainen, lasten oikeus tulla asumaan hänen luokseen on ajallisesti rajoitettu.[27] Jos tunnustetaan, että Derinillä on oikeus vedota päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisessä kohdassa annettuihin oikeuksiin, kun hän on 31-vuotias, ei enää asu vanhempiensa taloudessa eikä ole enää heidän huollettavanaan, hänelle annetaan enemmän oikeuksia kuin mitä yhteisön jäsenvaltion kansalaisen lapsella on tässä ominaisuudessa.

68. Verwaltungsgericht Darmstadtin mukaan päätöksen N:o 1/80 7 artiklan soveltamisalaa arvioitaessa ei ole syytä ottaa huomioon sitä, että yhteisön jäsenvaltion kansalaisen lapsilla on oikeus jäädä vastaanottavan jäsenvaltion alueelle henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevien perustamissopimuksen määräysten tai muiden perustamissopimuksesta johdettujen oikeuksien perusteella. Kyseessä olevia kahta tilannetta vertailtaessa on otettava huomioon vain "perheenjäsenen" asemaan perustuvat oikeudet.

27 – Muistutan, että asetuksen N:o 1612/68 10 artiklassa säädetään seuraavaa:
"1. Seuraavilla henkilöillä on kansalaisuudesta riippumatta oltava oikeus tulla asumaan sellaisen työntekijän luokse, joka on jäsenvaltion kansalainen ja työssä toisen jäsenvaltion alueella:
a) hänen aviopuolisonsa sekä heidän jälkeläisensä, jotka ovat alle 21-vuotiaita tai huollettavia;
b) työntekijän ja hänen aviopuolisonsa sukulainen ylenevässä polvessa, jos hän on työntekijän huollettava.
2. Jäsenvaltioiden on helpotettava sellaisten perheenjäsenten muuttoa, joita ei ole mainittu 1 kohdassa mutta jotka ovat työntekijän huollettavia tai jotka asuvat lähtömaassa työntekijän taloudessa.
3. Sovellettaessa 1 ja 2 kohtaa työntekijällä on voitava olla perheensä käyttöön asunto, joka täyttää ne vaatimukset, joita pidetään normaaleina sen alueen kotimaisten työntekijöiden asumisessa, jossa työntekijä on työssä; tällä säännöksellä ei kuitenkaan saa saattaa kotimaisia työntekijöitä ja työntekijöitä, jotka ovat muiden jäsenvaltioiden kansalaisia, eriarvoiseen asemaan."

IV Tapauksen tarkastelu

A *Alustavat huomautukset*

69. Italian ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset pohtivat, kuuluuko Derinin tilanne päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisen kohdan alaisuuteen, kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin olettaa, vai tämän artiklan toisen kohdan alaisuuteen.

70. Pitää paikkansa, että Derinin tilannetta voidaan kuvailla niin, että kyse on Turkin kansalaisesta, jolle on jäsenvaltion laillisille työmarkkinoille kuuluvan turkkilaisen siirtotyöläispariskunnan lapsena annettu lupa muuttaa näiden siirtotyöläisten luokse jäsenvaltion alueelle perheenyhdistämisen perusteella. Ei ole myöskään kiistetty, että Derin on asunut säännönmukaisesti vanhempiensa luona vähintään viisi vuotta.

71. Derin täyttää siis kaikki edellytykset päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisen kohdan toisessa luetelmakohdassa annettujen työskentelyä ja oleskelua koskevien oikeuksien saamiseen.

72. Nämä hallitukset kysyvät kuitenkin, eikö Derinin tilanteeseen sovelleta pikemminkin päätöksen N:o 1/80 7 artiklan toista kohtaa, joka koskee turkkilaisten työntekijöiden sellaisten lasten tilannetta, jotka ovat saaneet vastaanottavassa jäsenvaltiossa ammatillista koulutusta, koska ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämien tietojen mukaan Derin ensinnäkin kävi ammattikoulua 6.8.1988–15.7.1990 ja toiseksi aloitti syyskuussa 2001 kuorma-autonkuljettajan opinnot.

73. Päätöksessä N:o 1/80 ei määritellä sen 7 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettua "ammatillisen koulutuksen" käsitettä. Myöskään yhteisöjen tuomioistuin ei ole täsmentänyt käsitteen sisältöä. Yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin tuonut esiin, mihin tavoitteeseen määräyksellä, johon tämä käsite sisältyy, pyritään. Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan päätöksen N:o 1/80 7 artiklan toisessa kohdassa varataan turkkilaisen työntekijän lapsille erityinen kohtelu siten, että siinä pyritään helpottamaan heidän pääsyään työmarkkinoille heidän saatettuaan päätökseen ammatillisen koulutuksensa, jotta työntekijöiden vapaa liikkuvuus saadaan toteutettua asteittain päätöksen N:o 1/80 tavoitteen mukaisesti. [28]

74. Kun huomioon otetaan tämä tavoite, katson, että päätöksen N:o 1/80 7 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettua "ammatillisen koulutuksen" käsitettä on tulkittava vastaavalla tavalla kuin EY 150 artiklassa tarkoitettua samaa käsitettä, koska näillä kahdella

28 – Em. asia Torun, tuomion 23 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen.

määräyksellä pyritään vastaavanlaisiin tavoitteisiin. EY 150 artiklassa nimittäin annetaan yhteisön tehtäväksi täydentää jäsenvaltioiden toimintaa ammatillisen koulutuksen alalla erityisesti ammattiin pääsyn ja siihen palaamisen helpottamiseksi työmarkkinoilla.

75. Yhteisöjen tuomioistuin on tulkinnut perustamissopimuksessa tarkoitettua "ammatillisen koulutuksen" käsitettä laajasti. Oikeuskäytännön mukaan tämä käsite kattaa siten kaikenlaisen koulutuksen, joka valmistaa pätevyyteen tiettyä ammattia tai työtä varten tai joka antaa erityisvalmiudet tällaisen ammatin harjoittamiseen tai tällaisen työn tekemiseen, riippumatta oppilaiden tai opiskelijoiden iästä tai koulutustasosta ja siitä huolimatta, että koulutusohjelmaan kuuluu peruskoulutusta sisältävä osa. [29]

76. Kansallisen tuomioistuimen, jolla ainoana on toimivalta arvioida pääasian tosiseikkoja, kuuluu selvittää, onko katsottava, että asianomainen henkilö on suorittanut vastaanottavassa jäsenvaltiossa päätöksen N:o 1/80 7 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetun ammatillisen koulutuksen, koska hän on käynyt ammattikoulua 6.8.1988–15.7.1990 tai koska hän on syyskuusta 2001 lähtien saanut kuorma-autonkuljettajan koulutusta.

29 – Asia 242/87, komissio v. neuvosto, tuomio 30.5.1989 (Kok. 1989, s. 1425, Kok. Ep. X, s. 53, 24 kohta).

77. Sillä, kuuluuko asianomainen henkilö päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisen vai toisen kohdan soveltamisalaan, ei kuitenkaan ole merkitystä tutkittaessa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen ensimmäistä kysymystä.

78. On nimittäin todettu, että vaikka päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäinen ja toinen kohta osittain eroavat toisistaan soveltamisedellytyksiltään, oikeudet, joita niissä annetaan turkkilaisen työntekijän lapselle, ovat pääosiltaan samat, ja edellytykset, joilla nämä oikeudet voidaan menettää, ovat samat. Kummassakin tapauksessa kyse on itsenäisistä työskentelyä ja oleskelua koskevista oikeuksista, jotka oikeuskäytännön mukaan jatkuvat, kun asianomainen henkilö on täyttänyt 21 vuotta ja hankkii toimeentulonsa itsenäisesti, ja jotka voidaan menettää vain päätöksen N:o 1/80 14 artiklan perusteella tai siinä tapauksessa, että henkilö on poistunut vastaanottavasta jäsenvaltiosta pitkäksi ajaksi ilman perusteltua syytä.

79. Koska ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy yhteisöjen tuomioistuimelta, onko päätöksen N:o 1/80 7 artiklassa tällä tavalla annettujen oikeuksien soveltamisala yhteensoveltuva lisäpöytäkirjan 59 artiklan kanssa, tähän kysymykseen ei vastata eri tavalla sen mukaan, kuuluuko asianomainen henkilö päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisen vai toisen kohdan soveltamisalaan.

80. Näin ollen tutkin ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämät kysymykset tukeutuen sen hyväksymään olettamaan, jonka mukaan Derinin tilanne kuuluu päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisen kohdan toisen luetelmakohdan soveltamisalaan.

B *Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys*

81. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii ensimmäisellä kysymyksellään selvittämään, onko oikeuskäytäntö, joka koskee edellytyksiä, joilla turkkilaisen työntekijän täysi-ikäisen lapsen oikeuksia, jotka annetaan päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisen kohdan toisessa luetelmakohdassa, voidaan rajoittaa, ristiriidassa lisäpöytäkirjassa asetetun rajoituksen kanssa. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy pääasiallisesti, että kun oikeuskäytännön mukaan Turkin kansalainen, joka on perheenyhdistämisen perusteella lapsena muuttanut jäsenvaltion alueelle, menettää päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisen kohdan toisen luetelmakohdan mukaisesta oikeudesta tehdä vapaasti minkälaista tahansa valitsemaansa palkattua työtä johdetun oikeuden oleskella tässä valtiossa vain kahdessa tapauksessa eli tämän päätöksen 14 artiklan mukaisissa tilanteissa tai kun hän poistuu vastaanottavan jäsenvaltion alueelta merkittäväksi ajaksi ilman perusteltua syytä, ja kun oikeuskäytännön mukaan näin on silloinkin, kun hän on täyttänyt 21 vuotta eikä ole enää vanhempiensa huollettavana, onko tällainen oikeuskäytäntö yhteensoveltuva lisäpöytäkirjan 59 artiklan kanssa.

82. Saksan, Italian ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset väittävät, että edellä mainittu oikeuskäytäntö on kyseisen 59 artiklan vastainen, koska päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisen kohdan toisessa luetelmakohdassa turkkilaisen työntekijän lapselle annettujen oikeuksien soveltamisalan on oltava sama kuin niiden oikeuksien soveltamisalan, joita yhteisön työntekijän lapsella on asetuksen N:o 1612/68 10 ja 11 artiklan [30] perusteella. Nämä hallitukset katsovat, että koska nämä säännökset koskevat vain alle 21-vuotiaita tai huollettavia lapsia, turkkilaisella lapsella, joka on täyttänyt 21 vuotta ja joka ei enää ole vanhempiensa huollettavana vastaanottavassa jäsenvaltiossa, ei enää ole päätöksen N:o 1/80 mukaisia työskentelyä ja oleskelua koskevia oikeuksia.

83. Nämä hallitukset viittaavat tältä osin kantaan, jota julkisasiamies Geelhoed puolsi asiassa Ayaz 25.5.2004 esittämässään ratkaisuehdotuksessa, [31] jossa hän ehdotti, että päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisessä kohdassa turkkilaisen työntekijän lapselle annettuja oikeuksia tulkitaan seuraavasti. Julkisasiamiehen mukaan on erotettava kolme tapausta:

– lapsi pysyy työntekijän huollettavana myös täysi-ikäisyyden saavutettuaan esi-

30 – Asetuksen N:o 1612/68 11 artiklassa säädetään seuraavaa: "Jos jäsenvaltion kansalainen on palkatussa työssä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana toisen jäsenvaltion alueella, hänen aviopuolisollaan ja lapsellaan, joka on alle 21-vuotias tai huollettava, on oikeus ryhtyä mihin tahansa palkattuun työhön koko kyseisen jäsenvaltion alueella myös siinä tapauksessa, että he eivät ole minkään jäsenvaltion kansalaisia."

31 – Asia C-275/02, tuomio 30.9.2004 (Kok. 2004, s. I-8765, ratkaisuehdotuksen 52 kohta).

merkiksi siitä syystä, että hän opiskelee vanhempiensa rahoittamana; tällöin hän kuuluu edelleen päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisen kohdan soveltamisalaan

– lapsi työskentelee jäsenvaltion tavanomaisilla työmarkkinoilla; tällöin hänellä on omia saman päätöksen 6 artiklaan perustuvia oikeuksia

– lapsi ei vielä työskentele eikä myöskään ole työntekijän huollettavana; tässä tilanteessa ja työn hakemiselle varatun kohtuullisen ajan kuluttua lapsi periaatteessa menettää päätökseen N:o 1/80 perustuvat oikeutensa, ja kansallinen lainsäädäntö määrittelee hänen oikeutensa työmarkkinoilla.

84. Tämän käsityksen mukaan päätöksen N:o 1/80 7 artiklassa annetaan turkkilaisen työntekijän lapselle vain sellaisia oikeuksia, jotka johtuvat hänen tilanteestaan tämän työntekijän perheenjäsenenä ja jotka loppuvat, kun hän täyttää 21 vuotta eikä ole enää työntekijän huollettavana.

85. Nämä hallitukset viittaavat myös edellä mainitussa asiassa Ayaz annettuun tuomioon, jossa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että päätöksen N:o 1/80 7 artiklassa tarkoitetulla "perheenjäsenen" käsitteellä on sama ulottuvuus kuin asetuksen N:o 1612/68 10 artiklan 1 kohtaan sisältyvällä samalla käsitteellä.

86. Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus väittää, että oikeuskäytäntö on samaten lisäpöytäkirjan 59 artiklan vastainen seuraavasta syystä.

87. Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus muistuttaa, että yhteisöjen tuomioistuin on edellä mainitussa asiassa Aydinli antamassaan tuomiossa tulkinnut kyseessä olevan 7 artiklan ensimmäisen kohdan ensimmäistä ja toista luetelmakohtaa siten, että niissä annetaan turkkilaisen työntekijän perheenjäsenille oikeus työhön muttei aseteta heille mitään velvollisuutta tehdä sellaista palkattua työtä, josta määrätään tämän päätöksen 6 artiklan 1 kohdassa. Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus katsoo, että tämä oikeuskäytäntö yhdessä sen oikeuskäytännön kanssa, joka koskee niitä kahta edellytystä, joilla päätöksen N:o 1/80 7 artiklaan perustuvia oikeuksia voidaan rajoittaa, antaa turkkilaisen työntekijän perheenjäsenille laajempia oikeuksia kuin ne, joita on yhteisön työntekijän perheenjäsenillä ja yhteisön työntekijöillä itsellään.

88. Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus toteaa, että yhteisön työntekijän perheenjäsenillä ei siten ole yleistä oikeutta asua vastaanottavan jäsenvaltion alueella rajatonta aikaa.

89. Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus muistuttaa tältä osin, että yhteisön työntekijän perheenjäsenet voivat saada oikeuden asua tässä valtiossa pysyvästi komission

asetuksen (ETY) N:o 1251/70 [32] 2 ja 3 artiklassa säädetyillä edellytyksillä ja että vastaavat edellytykset ovat voimassa silloin, kun yhteisön jäsenvaltion kansalainen on toiminut itsenäisenä ammatinharjoittajana.

90. Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus toteaa, ettei myöskään direktiivillä 2004/38 luoda tällaista yleistä oikeutta.

91. Se vetoaa siihen, että tämän direktiivin 6 artiklassa säädetään unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä osalta vain kolme kuukautta kestävästä oleskeluoikeudesta ja että tämän ajan jälkeen oleskeluoikeus on olemassa sillä edellytyksellä, että henkilö on työntekijän tai itsenäisen ammatinharjoittajan perheenjäsen, [33] tai muilla kyseisen direktiivin 7 artiklan 1 kohdan b–d alakohdassa säädetyillä edellytyksillä. [34]

92. Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus toteaa, että yhteisön jäsenvaltion kansalaisen perheenjäsenellä voi yhteisön kansalaisen poistuttua jäsenvaltiosta tai kuoltua olla direktiivin 2004/38 12 artiklassa säädetyillä edellytyksillä oma oleskeluoikeus, jos hän itse täyttää 7 artiklan 1 kohdan a–d alakohdan mukaiset edellytykset tai jos hän on saanut pysyvän oleskeluoikeuden. Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus huomauttaa, että tällaisen pysyvän oleskeluoikeuden voivat erityistapauksia lukuun ottamatta saada unionin kansalaiset, jotka ovat oleskelleet laillisesti kyseessä olevan vastaanottavan jäsenvaltion alueella yhtäjaksoisesti viisi vuotta, sekä heidän perheenjäsenensä, jotka ovat oleskelleet tällaisen henkilön kanssa saman ajan. [35]

93. Yhteisön työntekijän oleskeluoikeuden osalta Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus muistuttaa, että tämän oikeuden edellytyksenä on palkkatyössä käyminen. Jos työsuhde päättyy, tämä oleskeluoikeus voi jatkua vain tietyillä edellytyksillä, joihin kuuluu muun muassa uuden työn etsiminen, ja se voi

32 – Työntekijöiden oikeudesta jäädä jäsenvaltion alueelle työskenneltyään siinä valtiossa 29.6.1970 annettu asetus (EYVL L 142, s. 24). Tämä asetus on kumottu 30.4.2006 lukien 25.4.2006 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 635/2006 (EUVL L 112, s. 9). Kumoaminen oli perusteltua sen vuoksi, että Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella, asetuksen N:o 1612/68 muuttamisesta ja direktiivien 64/221/ETY, 68/360/ETY, 72/194/ETY, 73/148/ETY, 75/34/ETY, 75/35/ETY, 90/364/ETY, 90/365/ETY ja 93/96/ETY kumoamisesta 29.4.2004 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2004/38/EY (EUVL L 158, s. 77) on koottu unionin kansalaisten vapaata liikkuvuutta koskeva lainsäädäntö yhteen säädökseen. Tämän direktiivin 17 artiklassa toistetaan asetuksen N:o 1251/70 säännösten olennainen sisältö ja muutetaan niitä antamalla niille, joilla on oikeus jäädä jäsenvaltion alueelle, parempi asema eli pysyvä oleskeluoikeus.

33 – Direktiivin 2004/38 7 artiklan 1 kohdan a ja d alakohta.

34 – Direktiivin 2004/38 7 artiklan 1 kohdassa myös annetaan unionin kansalaisille oikeus oleskella toisen jäsenvaltion alueella yli kolme kuukautta, jos heillä on itseään ja perheenjäseniään varten riittävät varat niin, että he eivät oleskelunsa aikana muodostu rasitteeksi vastaanottavan jäsenvaltion sosiaalihuoltojärjestelmälle, sekä kattava sairausvakuutusturva tässä valtiossa (b alakohta), tai jos he osallistuvat tässä valtiossa koulutukseen tai ammattikoulutukseen ja heillä on edellä mainitut varat ja sosiaaliturva (c alakohta). Direktiivin 7 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tämä oikeus ulotetaan koskemaan a, b tai c alakohdassa tarkoitetut edellytykset täyttävän unionin kansalaisen mukana matkustavia tai häntä myöhemmin seuraavia perheenjäseniä.

35 – Direktiivin 2004/38 16 artikla.

jatkua vain rajoitetun ajan. Myöskään yhteisön jäsenvaltion kansalaisella ei siis ole yleistä oikeutta jäädä rajattomaksi ajaksi toisen jäsenvaltion alueelle työskennelläkseen siellä jonakin myöhempänä ajankohtana oman mielensä mukaan. [36]

94. Saksan, Italian ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitusten kannasta poiketen komissio väittää, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntö, joka koskee päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisessä kohdassa turkkilaisen työntekijän lapselle annettujen oikeuksien soveltamisalaa, ei ole lisäpöytäkirjan 59 artiklan määräysten vastainen.

95. Yhdyn komission käsitykseen. Osoittaakseni kantani perustelluksi selvitän ensiksi, millä perusteilla päätöksen N:o 1/80 7 artiklassa turkkilaisen työntekijän lapselle annettujen oikeuksien ajallista soveltamisalaa määritettäessä ei mielestäni saa viitata pelkästään asetuksen N:o 1612/68 10 ja 11 artiklaan vaan huomioon on otettava myös työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevat perustamissopimuksen säännöt.

96. Toiseksi tuon esiin, että päätöksen N:o 1/80 7 artiklassa turkkilaisen työntekijän lapselle annettujen oikeuksien soveltamisalaa koskevassa oikeuskäytännössä ei yleisesti ottaen aseteta tällaista lasta edullisempaan asemaan kuin yhteisön työntekijän lasta.

97. Kolmanneksi todetaan, että pääasian erityisissä olosuhteissa oikeuskäytäntö, joka koskee edellytyksiä, joilla päätöksen N:o 1/80 7 artiklaan perustuvia oikeuksia voidaan rajoittaa, ei johda siihen, että juuri Derinin tilanteessa olevalle Turkin kansalaiselle annetaan laajempia oikeuksia kuin ne, joita on yhteisön työntekijällä.

1. Päätöksen N:o 1/80 7 artiklassa annettujen oikeuksien soveltamisalaa määritettäessä ei saa viitata pelkästään asetuksen N:o 1612/68 10 ja 11 artiklaan vaan huomioon on otettava myös työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevat perustamissopimuksen säännöt

98. Mielestäni Saksan, Italian ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitusten kantaa, jonka mukaan päätöksen N:o 1/80 7 artiklassa turkkilaisen työntekijän lapselle annettujen oikeuksien ajallisen soveltamisalan on oltava sama kuin asetuksen N:o 1612/68 10 ja

36 – Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus viittaa tältä osin asiassa C-292/89, Antonissen, 26.2.1991 annettuun tuomioon (Kok. 1991, s. I-745, Kok. Ep. XI, s. I-67, 21 kohta); asiassa C-344/95, komissio v. Belgia, 20.2.1997 annettuun tuomioon (Kok. 1997, s. I-1035, 17 kohta) ja asiassa C-138/02, Collins, 23.3.2004 annettuun tuomioon (Kok. 2004, s. I-2703, 37 kohta).

11 artiklassa yhteisön työntekijän lapselle annettujen oikeuksien ajallinen soveltamisala, ei voida hyväksyä seuraavista syistä.

99. Ensinnäkin tämä päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisessä kohdassa annettujen oikeuksien erittäin suppea tulkinta ei perustu asiassa merkityksellisten määräysten sanamuotoon.

100. On siten kiistatonta, että päätöksen N:o 1/80 7 artiklassa ei ole sellaista mainintaa, jonka perusteella siinä annettaisiin turkkilaisen työntekijän lapselle vain sellaisia hänen työntekijän perheenjäsenen asemastaan johtuvia oikeuksia, joiden olisi päätyttävä, kun hän täyttää 21 vuotta ja hankkii toimeentulonsa itsenäisesti.

101. Sama pätee väistämättä lisäpöytäkirjan 59 artiklaan. Tässä artiklassa nimittäin määrätään vain erittäin yleisluonteisesti, että tämän pöytäkirjan soveltamisalaan kuuluvilla aloilla "Turkin tasavaltaan" ei voida soveltaa edullisempaa kohtelua kuin se, jonka jäsenvaltiot myöntävät toisilleen yhteisön perustamissopimuksen mukaisesti.

102. Ei voida kiistää, että vaikka tämä määräys koskee vain "Turkin tasavaltaa", se on ymmärrettävä niin, että siinä asetetaan raja niiden oikeuksien soveltamisalalle, joita Turkin kansalaisille voidaan antaa lisäpöytäkirjan perusteella. Henkilöiden liikkuvuus jäsenvaltioiden ja Turkin välillä on tämän pöytäkirjan soveltamisalaan kuuluva ala, koska pöytäkirjan II osaston määräykset ja erityisesti sen 36 artikla koskevat sitä.

103. Totean myös, että päätöksellä N:o 1/80 pyritään siihen, että työntekijöiden vapaa liikkuvuus jäsenvaltioiden ja Turkin välillä toteutettaisiin asteittain assosiaatiosopimuksen 12 artiklan ja lisäpöytäkirjan 36 artiklan mukaisesti eli pitäen lähtökohtana tätä perusvapautta koskevia perustamissopimuksen sääntöjä. On samaten kiistatonta, että assosiaationeuvoston on päätösvaltaansa käyttäessään noudatettava erityistoimivaltansa rajoja.

104. Näistä seikoista voidaan siis päätellä, että lisäpöytäkirjan 59 artiklan mukaan oikeudet, joita päätöksessä N:o 1/80 annetaan Turkin kansalaisille yhteisesti eli työntekijöille ja heidän perheenjäsenilleen, eivät saa olla edullisempia kuin ne jäsenvaltioiden kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudet, jotka perustuvat työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskeviin perustamissopimuksen määräyksiin, joita assosiaation osapuolet ovat sopineet pitävänsä lähtökohtanaan.

105. Lisäpöytäkirjan 59 artiklassa käytettyjen ilmaisujen yleisluonteisuudesta ei kuitenkaan mielestäni voida päätellä, että päätöksen N:o 1/80 7 artiklassa turkkilaisen työntekijän lapselle annettujen oikeuksien soveltamisala olisi määritettävä viittaamalla pelkästään asetuksen N:o 1612/68 10 ja 11 artiklaan niin, että näiden oikeuksien olisi päätyttävä, kun lapsi täyttää 21 vuotta ja hankkii toimeentulonsa itsenäisesti.

106. Seuraavaksi on todettava, että päätöksen N:o 1/80 7 artiklan soveltamisalan tällainen tulkinta on ristiriidassa tässä päätöksessä määrätyn järjestelmän kanssa. Päätöksen 6 artiklan 1 kohdassa nimittäin todetaan nimenomaisesti, että tätä määräystä sovelletaan "jollei – – 7 artiklan määräyksistä muuta johdu".

107. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on katsonut edellä mainitussa asiassa Aydinli antamassaan tuomiossa,[37] tästä virkkeen osasta ilmenee selvästi, että päätöksen N:o 1/80 7 artikla on turkkilaisen työntekijän perheenjäsenten osalta lex specialis. Päätöksen 6 artiklaa sovelletaan siten vain, jos asianomainen henkilö ei voi vedota päätöksen 7 artiklan ensimmäisessä tai toisessa kohdassa annettuihin oikeuksiin.

37 – Tuomion 19 kohta.

108. Käsitys, että turkkilaisen työntekijän lapsi ei enää kuulu päätöksen N:o 1/80 7 artiklan soveltamisalaan, kun hän on täyttänyt 21 vuotta ja hankkii toimeentulonsa itsenäisesti, ja että hän voi tilanteen mukaan kuulua vain päätöksen 6 artiklan soveltamisalaan, on ristiriidassa viimeksi mainitun määräyksen toissijaisuuden kanssa.

109. Katson vielä, että Saksan, Italian ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitusten puoltama kanta on ristiriidassa niiden tavoitteiden kanssa, joihin pyritään lisäpöytäkirjalla, jonka osa 59 artikla on.

110. Kuten on todettu, lisäpöytäkirjan 36 artiklassa määrätään, että työntekijöiden vapaa liikkuvuus jäsenvaltioiden ja Turkin välillä on toteutettava asteittain assosiaation voimaantuloa seuraavien kahdennentoista vuoden ja kahdennenkymmenennentoisen vuoden lopun välillä pitäen lähtökohtana tätä liikkumisvapautta koskevia perustamissopimuksen määräyksiä. On samaten kiistatonta, että assosiaatiosopimuksella pyritään tekemään Turkin tasavallan liittyminen Euroopan unioniin tosiasiallisesti mahdolliseksi.

111. Kun tutkitaan asetuksen N:o 1612/68 säännöksiä, jotka on annettu työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevien perustamissopimuksen sääntöjen soveltamiseksi, todetaan yhteisön lainsäätäjän säätäneen, että se,

että yhteisön jäsenvaltioiden kansalaiset voivat käyttää tätä liikkumisvapautta tehokkaasti, edellyttää, että heille taataan paitsi oikeus perheenyhdistämiseen vastaanottavassa jäsenvaltiossa myös heidän perheenjäsentensä kotouttaminen tähän valtioon.

112. Kuten asetuksen N:o 1612/68 viidennessä perustelukappaleessa todetaan ja kuten yhteisöjen tuomioistuin on muistuttanut useaan kertaan, yhteisön työntekijän perheen optimaalinen kotoutuminen vastaanottavaan jäsenvaltioon on välttämätöntä, jotta perustamissopimuksessa määrättyä työntekijöiden liikkumisvapautta voitaisiin käyttää puolueettomien arviointiperusteiden mukaan vapaasti ja arvokkaasti.[38]

113. Asetuksen N:o 1612/68 10 artiklassa taataan siten työntekijän puolisolle sekä heidän alle 21-vuotiaille tai huollettavina oleville jälkeläisilleen oikeus tulla asumaan työntekijän luokse. Asetuksen 11 artiklassa tunnustetaan näille tämän työntekijän perheenjäsenille myös oikeus ryhtyä mihin tahansa palkattuun työhön sen vastaanottavan jäsenvaltion alueella, jossa työntekijä itse on työssä. Lopuksi asetuksen 12 artiklassa annetaan kyseisen työntekijän lapsille oikeus käydä koulua ja opiskella vastaanottavassa jäsenvaltiossa samoin edellytyksin kuin tämän valtion kansalaiset.

38 – Ks. erityisesti asia C-413/99, Baumbast ja R, tuomio 17.9.2002 (Kok. 2002, s. I-7091, 50 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

114. Yhteisön työntekijän perheenjäsenten oikeus kotouttamiseen vastaanottavassa jäsenvaltiossa ei siis edellytä pelkästään oikeutta tulla asumaan työntekijän luokse tähän valtioon ja opiskella siellä vaan myös oikeutta työskennellä vapaasti.

115. Oikeudet, joita asetuksella N:o 1612/68 annetaan kyseisen työntekijän perheenjäsenille, johtuvat tosin siitä, että työntekijä käyttää EY 39 artiklan mukaista liikkumisvapauttaan. Nämä oikeudet loppuvat lähtökohtaisesti silloin, kun tämän asetuksen 10 artiklassa asetetut edellytykset eivät enää täyty, eli lapsen osalta silloin, kun hän täyttää 21 vuotta eikä ole enää vanhempiensa huollettavana.

116. Kuten komissio huomauttaa, nämä rajat, jotka koskevat asetuksella N:o 1612/68 yhteisön työntekijän lapselle annettujen oikeuksien soveltamisalaa, on kuitenkin ymmärrettävä sen seikan valossa, että kun lapsi on täyttänyt 21 vuotta eikä ole enää vanhempiensa huollettavana, hänellä itsellään on itsenäisiä oikeuksia, joista määrätään ja säädetään perustamissopimuksessa ja tämän soveltamiseksi annetuissa johdetun oikeuden säädöksissä.

117. Yhteisön työntekijän lapsi voi nimittäin vedota erityisesti EY 39 artiklassa määrättyyn

liikkuvuutta koskevaan perusvapauteen, jonka perusteella hän voi oleskella vastaanottavan jäsenvaltion alueella työskennelläkseen siellä tai hakeakseen siellä työtä. Hän voi myös jäädä tämän valtion alueelle työskenneltyään siellä.

118. Kun huomioon otetaan näiden itsenäisten oikeuksien olemassaolo, yhteisön lainsäätäjä sai siis rajoittua mainitsemaan asetuksessa N:o 1612/68 oikeudet, jotka perustuivat pelkästään asemaan sellaisen työntekijän perheenjäsenenä, joka on yhteisön jäsenvaltion kansalainen. Yhteisön työntekijän lapsen optimaalinen kotoutuminen vastaanottavaan jäsenvaltioon, joka on tässä asetuksessa turvattu myöntämällä oikeuksia, jotka johtuvat hänen asemastaan perheenjäsenenä, voi jatkua sitä kautta, että lapsi käyttää hänelle perustamissopimuksen säännöissä annettuja itsenäisiä oikeuksia.

119. Nämä seikat huomioon ottaen katson, että Turkin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä kotouttamista koskeva tavoite, joka on taustalla jäsenvaltioiden ja Turkin tasavallan assosiaatiossa, estää rajoittamasta päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisessä kohdassa turkkilaisen työntekijän lapselle annettujen oikeuksien ajallista soveltamisalaa niin, että se vastaisi asetuksen N:o 1612/68 10 ja 11 artiklassa yhteisön työntekijän lapselle annettujen oikeuksien ajallista soveltamisalaa.

120. Se, että katsotaan, että turkkilaisen työntekijän lapsi menettää päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäiseen kohtaan perustuvat oikeutensa ja että hän voi enää vaatia vain saman päätöksen 6 artiklan mukaisia vaiheittain laajenevia oikeuksia, kun hän täyttää 21 vuotta eikä ole enää vanhempiensa huollettavana, johtaa nimittäin siihen, että siitä riippumatta, kuinka monennessa sukupolvessa ja kuinka pitkään Turkin kansalaiset ovat oleskelleet vastaanottavassa jäsenvaltiossa, heillä ei ole siellä edullisempia oikeuksia kuin ensimmäisellä siirtolaispolvella.

121. Tästä seuraisi näin ollen, että päätökseen N:o 1/80 perustuva turkkilaisen työntekijän lapsen oleskeluoikeus vastaanottavassa jäsenvaltiossa olisi aina epävarma ja väliaikainen, vaikka kyseinen henkilö olisi syntynyt tässä jäsenvaltiossa ja hänen koko työuransa olisi tapahtunut siellä, sillä tämä oikeus loppuisi, jos henkilö tulisi tapaturman johdosta pysyvästi työkyvyttömäksi tai jos hän jäisi eläkkeelle. [39]

39 – Turkin kansalainen ei voi enää vedota päätöksen N:o 1/80 6 artiklaan perustuvaan oikeuteen oleskella vastaanottavan jäsenvaltion alueella, kun hän on saavuttanut eläkeiän tai joutunut työtapaturmaan, josta on aiheutunut täydellinen ja pysyvä kyvyttömyys tehdä tämän jälkeen ansiotyötä. Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan tällaisessa tapauksessa on katsottava, että asianomainen on lopullisesti poistunut kyseisen jäsenvaltion työmarkkinoilta, joten oleskeluoikeudella, jota hän vaatii, ei enää ole minkäänlaista yhteyttä ansiotyöhön tai edes tulevaan ansiotyöhön (asia C-434/93, Bozkurt, tuomio 6.6.1995, Kok. 1995, s. I-1475, 39 ja 40 kohta). Yhteisöjen tuomioistuin on asiassa C-171/95, Tetik, 23.1.1997 antamassaan tuomiossa (Kok. 1997, s. I-329, 40–42 ja 46 kohta) todennut, että turkkilainen työntekijä menettää 6 artiklaan perustuvat oikeutensa, jos hän päättää luopua työpaikastaan eikä toteuta tarvittavia toimenpiteitä löytääkseen kohtuullisessa ajassa uutta työtä. Yhteisöjen tuomioistuin on vahvistanut tämän käsityksen asiassa C-340/97, Nazli ym., 10.2.2000 antamassaan tuomiossa (Kok. 2000, s. I-957, 44 ja 49 kohta).

122. Se, että päätöksellä N:o 1/80 Turkin kansalaisille näin annetut oikeudet ovat epävarmoja ja väliaikaisia siitä riippumatta, kuinka monetta sukupolvea nämä henkilöt edustavat ja millaiset siteet heillä on vastaanottavaan jäsenvaltioon, johtaa siihen, etteivät he voi kotoutua optimaalisesti tähän valtioon.

123. Yhteisöjen tuomioistuin on siten katsonut mielestäni perustellusti, että päätöksen N:o 1/80 7 artiklassa annetaan turkkilaisen työntekijän lapselle itsenäisiä oikeuksia, joita sovelletaan silloinkin, kun tämä lapsi on täyttänyt 21 vuotta ja hankkii toimeentulonsa itsenäisesti.

124. Edellä mainitussa asiassa Ayaz annettu tuomio, johon Saksan, Italian ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset vetoavat kantansa tueksi, ei osoita tätä käsitystä vääräksi.

125. Tässä tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin lausui siitä, oliko turkkilaisen työntekijän poikapuolta pidettävä päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettuna työntekijän perheenjäsenenä, jolloin hän voi vaatia tässä määräyksessä annettuja oikeuksia. Tähän kysymykseen vastatessaan yhteisöjen tuomioistuin totesi, että lähtökohdaksi oli otettava asetuksen N:o 1612/68 10 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu "perheenjäsenen" käsite. [40]

40 – Em. asia Ayaz, tuomion 45 kohta.

126. Viittaus tämän säännöksen soveltamisalaan on mielestäni ymmärrettävä siis niin, että jäsenvaltioiden ja Turkin tasavallan assosiaation yhteydessä on tarkoitus omaksua asetuksessa N:o 1612/68 tarkoitetun "perheenjäsenen" käsitteen soveltamisala, siltä osin kuin on kysymys siitä, mikä on tarvittava ja riittävä sukulaisuussuhde tähän ryhmään kuulumiseksi. Tällä viittauksella ei pyritty kyseenalaistamaan oikeuskäytäntöä, joka koskee niiden oikeuksien itsenäisyyttä, joita päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisessä ja toisessa kohdassa annetaan näissä määräyksissä asetetut edellytykset täyttävälle perheenjäsenelle.

127. Se, että tämä oikeuskäytäntö on nimenomaisesti vahvistettu edellä mainituissa asioissa Cetinkaya, Aydinli ja Torun annetuissa tuomioissa, jotka on annettu edellä mainitussa asiassa Ayaz annetun tuomion jälkeen, on mielestäni näyttö tästä.

128. Totean vielä, että se, että päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisessä kohdassa annettujen oikeuksien soveltamisala rajataan vastaamaan asetuksen N:o 1612/68 10 artiklassa annettujen oikeuksien soveltamisalaa, on mielestäni vastoin assosiaatiosopimuksen johdanto-osassa ilmaistua ja tämän sopimuksen 28 artiklassa toistettua tavoitetta, että on helpotettava Turkin tasavallan liittymistä Euroopan unioniin, kun tämä pystyy täysin hyväksymään perustamissopimuksesta aiheutuvat velvollisuudet.

129. Edellä on jo todettu, että tehdäkseen tämän liittymisen tosiasiallisesti mahdolliseksi assosiaatiosopimuksen sopimuspuolet ovat sopineet toteuttavansa asteittain työntekijöiden vapaan liikkuvuuden välillään ja että ne aikovat pitää tässä tarkoituksessa lähtökohtanaan tätä perusvapautta koskevia perustamissopimuksen sääntöjä.

130. Tästä tavoitteesta ja tästä nimenomaisesta viittauksesta liikkumisvapautta koskeviin perustamissopimuksen määräyksiin voidaan päätellä, että määritettäessä päätöksellä N:o 1/80 turkkilaisille työntekijöille ja heidän perheenjäsenilleen annettujen oikeuksien soveltamisalaa on otettava huomioon yhteisön jäsenvaltioiden kansalaisilla olevien oikeuksien kehitys. Tämän kehityksen huomioon ottaminen on nimittäin todellakin tarpeellista, jotta Turkin kansalaiset, jotka ovat käyttäneet assosiaation yhteydessä annettuja oikeuksia, voivat liittymisajankohtana parhain mahdollisin edellytyksin hyötyä yhteisön jäsenvaltioiden kansalaisille annetuista oikeuksista.

131. Toisin sanoen Turkin tasavallan Euroopan unioniin liittymistä valmisteltaessa on estettävä, että assosiaation yhteydessä annettua liikkumisvapauttaan käyttäneille Turkin kansalaisille annettujen oikeuksien ja yhteisön jäsenvaltioiden kansalaisilla olevien oikeuksien välille syntyy kuilu.

132. On kiistatonta, että liikkumis- ja oleskeluoikeus, josta oli alun perin määrätty perustamissopimuksessa työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien osalta, on asteittain irrotettu taloudellisen toiminnan harjoittamisesta koskemaan yleisesti kaikkia jäsenvaltion kansalaisia. Tämä kehitys on toteutettu aluksi direktiiveillä. [41] Sitä on sen jälkeen jatkettu Euroopan unionista tehdyllä sopimuksella, joka tuli voimaan 1.11.1993 ja jolla on otettu käyttöön unionin kansalaisen asema ja tehty oikeudesta liikkua ja oleskella kaikissa yhteisön jäsenvaltioissa suoraan perustamissopimuksella kaikille kansalaisille annettu oikeus. [42]

133. Kehityksessä tapahtui uusi vaihe, kun annettiin direktiivi 2004/38, jonka täytäntöönpanolle varattu aika päättyi 30.4.2006 ja jossa erityisesti tunnustetaan unionin kansalaisille, jotka ovat oleskelleet laillisesti vastaanottavan jäsenvaltion alueella yhtäjaksoisesti viisi vuotta, sellainen oikeus pysyvään oleskeluun tämän valtion alueella, joka ei riipu mistään muista edellytyksistä. [43]

134. Kun tämä kehitys otetaan huomioon, ei ole Turkin tasavallan Euroopan unioniin

41 – Ks. oleskeluoikeudesta 28.6.1990 annettu neuvoston direktiivi 90/364/ETY (EYVL L 180, s. 26); ammattitoimintansa lopettaneiden työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien oleskeluoikeudesta 28.6.1990 annettu neuvoston direktiivi 90/365/ETY (EYVL L 180, s. 28) ja opiskelijoiden oleskeluoikeudesta 29.10.1993 annettu neuvoston direktiivi 93/96/ETY (EYVL L 317, s. 59).

42 – EY 18 artiklan 1 kohta; tämän artiklan tulkinnan osalta ks. em. asia Baumbast ja R, tuomion 81 kohta.

43 – Direktiivin 2004/38 16 artikla.

liittymisen helpottamista koskevan tavoitteen mukaista, että turkkilaisten työntekijöiden lapsilta, jotka täyttävät päätöksen N:o 1/80 7 artiklassa asetetut edellytykset, evätään tähän määräykseen perustuvat oikeudet, kun he täyttävät 21 vuotta eivätkä ole enää vanhempiensa huollettavina, ja asetetaan heidät samoihin olosuhteisiin kuin ensimmäinen siirtolaissukupolvi.

135. Se, että turkkilaisten työntekijöiden lapset palautetaan tällä tavalla järjestelmällisesti "lähtöruutuun" siltä osin kuin on kysymys kotoutumisesta vastaanottavaan jäsenvaltioon, on mielestäni sitäkin perusteettomampaa, kun myös niiden kolmansien maiden, joiden kanssa yhteisö ei ole tehnyt sopimusta, kansalaisten tilanne on parantunut huomattavasti.

136. Neuvoston direktiivissä 2003/109/EY, [44] joka on annettu Tampereella 15.10. ja 16.10.1999 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston julistusta [45] noudattaen, otetaan jäsenvaltion alueella viiden vuoden ajan laillisesti oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten eduksi käyttöön pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen asema, joka on pysyvä ja jonka perusteella heidän on saatava tasavertainen kohtelu jäsenvaltion kansalaisten kanssa useilla aloilla. Kysymys on erityisesti palkkatyöstä ja itsenäisen ammatin harjoittamisesta, yleissivistävästä ja ammatillisesta koulutuksesta, sosiaaliturvasta, sosiaaliavusta ja sosiaalisesta suojelusta, veroetuuksista ja yleisesti tarjolla olevien tavaroiden ja palvelujen saatavuudesta, mukaan luettuina asunnon saamiseen liittyvät menettelyt. [46]

137. Tämän kehityksen kanssa ei ole siis johdonmukaista, että yli 40 vuotta sitten tehdyllä assosiaatiosopimuksella turkkilaisen työntekijän lapselle annetut oikeudet eivät ole yhtä edullisia kuin ne, joista voivat tällä hetkellä hyötyä minkä tahansa muun kolmannen maan kansalaiset, jotka ovat oleskelleet laillisesti vastaanottavan jäsenvaltion alueella viiden vuoden ajan. Sen, että assosiaatiosopimus on aiempi, ja sen, että tavoitteena on helpottaa Turkin tasavallan liittymistä Euroopan unioniin, on johdettava siihen, että assosiaation yhteydessä annettuja oikeuksia käyttäneet Turkin kansalaiset ovat tilanteeltaan unionin kansalaisten ja kolmansien maiden kansalaisten välissä.

44 – Pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemasta 25.11.2003 annettu direktiivi (EUVL 2004, L 16, s. 44). Tämä direktiivi ei estä soveltamasta suotuisampia säännöksiä, joita voi sisältyä kahden- tai monenvälisiin sopimuksiin, joita yhteisö tai yhteisö ja sen jäsenvaltiot ovat tehneet kolmansien maiden kanssa (3 artiklan 3 kohdan a alakohta). Jäsenvaltioiden on toteutettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät toimenpiteet viimeistään 23.1.2006 (26 artiklan ensimmäinen kohta).

45 – Tästä julistuksesta ilmenee, että kolmansien maiden kansalaisten oikeusasemaa olisi lähennettävä vastaamaan jäsenvaltioiden kansalaisten oikeusasemaa ja että henkilölle, joka on laillisesti oleskellut jäsenvaltiossa tietyn, myöhemmin määriteltävän ajan ja jolla on pitkäaikainen oleskelulupa, olisi annettava kyseisessä jäsenvaltiossa yhdenmukaiset, mahdollisimman lähellä unionin kansalaisten nauttimia oikeuksia olevat oikeudet (direktiivin 2003/109 toinen perustelukappale).

48 – Direktiivin 2003/109 11 artiklan 1 kohta.

138. Tämän vuoksi katson, että päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisessä kohdassa turkkilaisen työntekijän lapselle annettuja oikeuksia ei ole määritettävä pelkästään niiden oikeuksien perusteella, jotka on asetuksen N:o 1612/68 10 ja 11 artiklassa erityisesti tunnustettu yhteisön työntekijän lapselle, vaan huomioon on otettava myös työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevat perustamissopimuksen säännöt, joita assosiaatiosopimuksen sopimuspuolet ovat sopineet pitävänsä lähtökohtana, sekä näiden sääntöjen täytäntöönpanemiseksi annetut johdetun oikeuden säädökset.

2. Päätöksen N:o 1/80 7 artiklaan perustuvien oikeuksien soveltamisalaa koskeva oikeuskäytäntö ei merkitse, että turkkilaisen työntekijän lapseen sovellettaisiin yleisesti edullisempaa kohtelua kuin se, jota sovelletaan yhteisön työntekijään perustamissopimuksen perusteella

139. Kun tutkitaan yleisellä tasolla päätöksen N:o 1/80 7 artiklassa turkkilaisen työntekijän lapselle annettujen itsenäisten oikeuksien soveltamisalaa, todetaan, että näissä oikeuksissa on merkittäviä heikkouksia verrattuna oikeuksiin, joita yhteisön jäsenvaltion kansalaisella on työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevien perustamissopimuksen sääntöjen ja näiden täytäntöönpanemiseksi annettujen johdetun oikeuden säädösten perusteella.

140. Nämä heikkoudet koskevat ensinnäkin työskentelyä ja oleskelua koskevien oikeuksien alueellista soveltamisalaa, toiseksi oikeutta perheenyhdistämiseen vastaanottavassa jäsenvaltiossa ja kolmanneksi edellytyksiä, joilla turkkilaisen työntekijän lapsella tässä valtiossa olevia oikeuksia voidaan rajoittaa.

141. Ensimmäisen seikan osalta oikeuskäytännöstä ilmenee, että työskentelyä ja oleskelua koskevat oikeudet, jotka annetaan päätöksen N:o 1/80 7 artiklassa, rajoittuvat vastaanottavaan jäsenvaltioon. Yhteisön työntekijästä poiketen turkkilaisen työntekijän perheenjäsenellä ei ole oikeutta liikkua vapaasti unionissa ottaakseen vastaan työtarjouksen ja oleskellakseen valitsemassaan jäsenvaltiossa. [47]

142. Turkkilaisen työntekijän lapsi, joka haluaa käydä palkkatyössä toisessa jäsenvaltiossa, on päätöksen N:o 1/80 perusteella ensimmäisen sukupolven siirtolaisen asemassa, ja hän voi tässä valtiossa vaatia vain tämän päätöksen 6 artiklan mukaisten asteittain laajenevien oikeuksien saamista. Hänen pääsynsä tämän toisen valtion alueelle riippuu tämän valtion kansallisesta oikeudesta. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisön ja Turkin tasavallan välistä asso-

47 – Ks. vastaavasti em. asia Tetik, tuomion 29 kohta.

siaatiota koskevilla määräyksillä ei nimittäin loukata jäsenvaltioiden toimivaltaa säännellä Turkin kansalaisten maahantuloa ja heidän ensimmäisen työskentelynsä edellytyksiä. [48]

143. Tätä haittaa on kylläkin nyttemmin lievennetty direktiivillä 2003/109, jossa annetaan kolmansien maiden kansalaisille, joilla on pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen asema jossakin jäsenvaltiossa, oikeus oleskella toisen jäsenvaltion alueella erityisesti harjoittaakseen siellä toimintaa palkattuna työntekijänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana tai muista syistä. [49] Oikeudet, jotka on tällä tavalla annettu näille kolmansien maiden kansalaisille, ovat kuitenkin suppeampia kuin unionin kansalaisten oikeudet. [50]

144. Voidaan samaten ajatella, ettei turkkilaisen työntekijän lapsella ole päätöksen N:o 1/80 7 artiklan perusteella oikeutta perheenyhdistämiseen vastaanottavassa jäsenvaltiossa. Jos hänen puolisonsa, lapsensa ja muut perheenjäsenensä ovat kolmannen maan kansalaisia, heidän pääsynsä tämän jäsenvaltion alueelle riippuu kansallisesta lainsäädännöstä.

145. Vastaanottavan jäsenvaltion on kylläkin käytettävä toimivaltaansa tällä alalla niin, että se noudattaa perusoikeuksia, sellaisina kuin nämä on ilmaistu erityisesti ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä yleissopimuksessa ja muissa kansainvälissä sitoumuksissa, joita jäsenvaltio on tehnyt. Perhe-elämän suoja, josta määrätään näissä sitoumuksissa ja erityisesti edellä mainitun yleissopimuksen 8 artiklassa, ei kuitenkaan takaa vastaavaa oikeutta perheenyhdistämiseen kuin se, josta säädetään asetuksessa N:o 1612/68 ja direktiivissä 2004/38. [51]

146. Sama koskee neuvoston direktiiviä 2003/86/EY. [52] Vaikka kolmansien maiden kansalaisten perheenyhdistämistä koskevalle oikeudelle on nyttemmin annettu lisätakeita, sillä tässä direktiivissä jäsenvaltiot velvoitetaan sallimaan tällaisten kansalaisten perheenjäsenten perheenyhdistäminen useissa tilanteissa ilman, että ne voisivat käyttää harkintavaltaansa, [53] kolmansien maiden

48 – Em. asia Ergat, tuomion 35 kohta; asia C-37/98, Savas, tuomio 11.5.2000 (Kok. 2000, s. I-2927, 58 ja 65 kohta) ja yhdistetyt asiat C-317/01 ja C-369/01, Abatay ym., tuomio 21.10.2003 (Kok. 2003, s. I-12301, 63 ja 65 kohta).

49 – Direktiivin 2003/109 14 artikla.

50 – Tältä osin ks. direktiivin 2003/109 14 ja 15 artiklassa asetetut edellytykset.

51 – Ks. erityisesti asia Gül v. Sveitsi, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 19.2.1996, Recueil des arrêts et décisions 1996-I, s. 174, 38 kohta; asia Ahmut v. Alankomaat, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 28.11.1996, Recueil des arrêts et décisions 1996-VI, s. 2031, 63 kohta ja asia Sen v. Alankomaat, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 21.12.2001, 31 kohta.

52 – Oikeudesta perheenyhdistämiseen 22.9.2003 annettu direktiivi (EUVL L 251, s. 12). Jäsenvaltioille tämän direktiivin täytäntöönpanemiseksi annettu määräaika päättyi 3.10.2005.

53 – Ks. direktiivin 2003/86 4 artiklan 1 kohta.

kansalaiset eivät ole heille tällä tavalla annettujen takeiden johdosta vastaavassa asemassa kuin unionin kansalaiset.

147. On vielä todettava, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntö, joka koskee edellytyksiä, joilla päätöksen N:o 1/80 7 artiklaan perustuvia oikeuksia voidaan rajoittaa, vaikuttaa siten, että rajoittamisen syitä on yksi enemmän kuin yhteisön jäsenvaltion kansalaisen kohdalla. Sen molemmille tapauksille yhteisen vaihtoehdon lisäksi, että henkilön oleskelu voidaan lopettaa yleiseen järjestykseen, turvallisuuteen tai kansanterveyteen liittyvistä syistä, Turkin kansalainen menettää työskentelyä ja oleskelua koskevat oikeutensa vastaanottavassa jäsenvaltiossa, jos hän poistuu kyseisen valtion alueelta merkittäväksi ajaksi ilman perusteltua syytä.

148. Jos asianomainen henkilö haluaa tällaisessa tapauksessa asettua uudelleen jäsenvaltioon, jossa hän on asunut, hänen on tehtävä tämän valtion viranomaisille hakemus, jotta hän saisi joko luvan palata turkkilaisen työntekijän luo perheeseen, johon hän kuuluu, jos hän edelleen täyttää päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisessä kohdassa asetetut edellytykset, tai luvan työskennellä tässä valtiossa päätöksen N:o 1/80 6 artiklan perusteella. [54]

54 – Em. asia Ergat, tuomion 49 kohta.

149. Kun kaikki nämä näkökohdat otetaan huomioon, katson, että yhteisöjen tuomioistuimen tulkinta, joka koskee päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäistä ja toista kohtaa ja jonka mukaan näissä määräyksissä annetaan turkkilaisen työntekijän lapselle työskentelyä ja oleskelua koskevia itsenäisiä oikeuksia, jotka jatkuvat, kun tämä lapsi on täyttänyt 21 vuotta ja hankkii toimeentulonsa itsenäisesti, ei ole lisäpöytäkirjan 59 artiklan vastainen. Tämän määräyksen vuoksi ei siis ole perusteltua tarkistaa oikeuskäytäntöä, joka koskee päätöksen N:o 1/80 7 artiklassa turkkilaisen työntekijän lapselle annettujen oikeuksien ajallista soveltamisalaa.

150. Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen esittämien väitteiden ja perustelujen vuoksi ei mielestäni ole perusteltua päätyä vastakkaiseen käsitykseen.

151. Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus muistuttaa, että edellä mainitussa asiassa Aydinli annetussa tuomiossa on katsottu, että päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisessä kohdassa annetaan turkkilaisen työntekijän perheenjäsenille oikeus työskennellä mutta ei aseteta heille mitään velvollisuutta tehdä palkattua työtä. Tämän hallituksen väitteiden mukaan tämä tulkinta yhdistettynä oikeuskäytäntöön, jonka mukaan tähän määräykseen perustuva oleskeluoikeus voidaan menettää vain päätöksen N:o 1/80 14 artiklassa määrätyissä tapauksissa tai pitkään kestäneen perusteettoman poissaolon vuoksi, voi johtaa siihen, että

turkkilaisen työntekijän lapsi on edullisemmassa asemassa kuin yhteisön jäsenvaltion kansalainen.

152. Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus näyttää viittaavan esimerkiksi sellaiseen tapaukseen, jossa turkkilaisen työntekijän työkykyinen lapsi ei etsi työtä ja uhkaa jäädä vastaanottavan jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmien rasitteeksi.

153. Se, että kyseessä oleva oikeuskäytäntö voi joissain erityistapauksissa johtaa siihen, että Turkin kansalainen on edullisemmassa asemassa kuin yhteisön jäsenvaltion kansalainen, ei kuitenkaan voi oikeuttaa kyseenalaistamaan yleisesti niiden oikeuksien ajallista soveltamisalaa, joita 7 artiklassa annetaan turkkilaisen työntekijän lapselle. Jos tällainen tilanne havaitaan, lisäpöytäkirjan 59 artikla voi tarpeen vaatiessa velvoittaa lisäämään uuden tapauksen niiden joukkoon, joissa oikeuksia rajoitetaan, mutta tämä tapahtuu niiden edellytysten tasolla, joilla näitä oikeuksia voidaan rajoittaa.

154. Lisäpöytäkirjan 59 artiklan noudattamiseksi on siis tarpeen vaatiessa tarkistettava niiden kahden edellytyksen tyhjentävyyttä, joilla näitä oikeuksia voidaan oikeuskäytännön mukaan rajoittaa, eikä suinkaan päätöksen N:o 1/80 7 artiklassa annettujen oikeuksien ajallista soveltamisalaa.

155. Totean joka tapauksessa, ettei tällaista velvollisuutta ole pääasian olosuhteissa.

3. Oikeuskäytäntö, joka koskee edellytyksiä, joilla päätöksen N:o 1/80 7 artiklaan perustuvia oikeuksia voidaan rajoittaa, ei johda siihen, että juuri Derinin tilanteessa olevalle Turkin kansalaiselle annettaisiin laajempia oikeuksia kuin ne, joita on yhteisön työntekijällä

156. Kyseisen oikeuskäytännön mukaan Derin, joka ei ole poistunut vastaanottavasta jäsenvaltiosta merkittäväksi ajaksi ilman perusteltua syytä, voi menettää päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisen kohdan toiseen luetelmakohtaan perustuvat oikeutensa vain päätöksen 14 artiklan perusteella.

157. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämistä tiedoista voidaan lisäksi havaita, että Derin on harjoittanut Saksassa taloudellista toimintaa säännönmukaisesti ja löytänyt vankeutensa jälkeen työtä. Hän ei siis ole Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen tarkoittamassa tilanteessa, jossa henkilö ei etsi työtä ja uhkaa muodostua rasitteeksi vastaanottavan jäsenvaltion sosiaalihuoltojärjestelmälle.

158. Yhteisön jäsenvaltion kansalainen, joka on Derinin tilanteeseen rinnastettavassa tilanteessa, voidaan karkottaa vastaanottavasta jäsenvaltiosta vain EY 39 artiklan 3 kohdan perusteella.

159. On todettu, että päätöksen N:o 1/80 14 artiklan soveltamisedellytykset ovat melkein samat kuin EY 39 artiklan 3 kohdan.[55] Derinillä ei siten ole tältä osin laajempia oikeuksia kuin ne, joita yhteisön jäsenvaltion kansalaisella on perustamissopimuksen perusteella.

160. Kun kaikki nämä näkökohdat otetaan huomioon, ehdotan, että ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen vastattaisiin, että kun oikeuskäytännön mukaan Turkin kansalainen, joka on perheenyhdistämisen perusteella lapsena muuttanut jäsenvaltion alueelle, menettää päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisen kohdan toisen luetelmakohdan mukaisesta oikeudesta tehdä vapaasti minkälaista tahansa valitsemaansa palkattua työtä johdetun oikeuden oleskella tässä valtiossa vain kahdessa tapauksessa, eli tämän päätöksen 14 artiklan mukaisissa tilanteissa tai kun hän poistuu vastaanottavan jäsenvaltion alueelta merkittäväksi ajaksi ilman perusteltua syytä, ja kun oikeuskäytännön mukaan näin on silloinkin, kun hän on täyttänyt 21 vuotta eikä ole enää vanhempiensa huollettavana, tällainen oikeuskäytäntö on yhteensoveltuva lisäpöytäkirjan 59 artiklan kanssa.

C *Toinen ennakkoratkaisukysymys*

161. Toisella kysymyksellään Verwaltungsgericht Darmstadt kysyy, voiko turkkilaisen työntekijän lapsella edelleen olla hänelle päätöksen N:o 1/80 14 artiklassa annettu erityinen suoja siinä tapauksessa, että ensimmäistä kysymystä tutkittaessa on vastattu, ettei tällainen lapsi enää kuulu tämän päätöksen 7 artiklan ensimmäisen kohdan soveltamisalaan, kun hän täyttää 21 vuotta eikä ole enää vanhempiensa huollettavana, ja siinä tapauksessa, ettei hän voi vedota myöskään tämän päätöksen 6 artiklaan.

162. Koska olen ehdottanut sen oikeuskäytännön vahvistamista, jonka mukaan turkkilaisen työntekijän lapsi ei menetä päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäiseen kohtaan perustuvia oikeuksiaan, kun hän täyttää 21 vuotta eikä ole enää vanhempiensa huollettavana, toista ennakkoratkaisukysymystä ei käsitykseni mukaan ole tarpeen tutkia.

557 – Em. asia Cetinkaya, tuomion 43 ja 44 kohta.

V Ratkaisuehdotus

163. Näiden seikkojen perusteella ehdotan, että Verwaltungsgericht Darmstadtin ennakkoratkaisukysymyksiin vastataan seuraavasti:

Kun oikeuskäytännön mukaan Turkin kansalainen, joka on perheenyhdistämisen perusteella lapsena muuttanut jäsenvaltion alueelle, menettää Euroopan talousyhteisön ja Turkin välisellä assosiaatiosopimuksella perustetun assosiaationeuvoston assosiaation kehittämisestä 19.9.1980 tekemän päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisen kohdan toisen luetelmakohdan mukaisesta oikeudesta tehdä vapaasti minkälaista tahansa valitsemaansa palkattua työtä johdetun oikeuden oleskella tässä valtiossa vain kahdessa tapauksessa, eli tämän päätöksen 14 artiklan mukaisissa tilanteissa tai kun hän poistuu vastaanottavan jäsenvaltion alueelta merkittäväksi ajaksi ilman perusteltua syytä, ja kun oikeuskäytännön mukaan näin on silloinkin, kun hän on täyttänyt 21 vuotta eikä ole enää vanhempiensa huollettavana, tällainen oikeuskäytäntö on yhteensoveltuva Brysselissä 23.11.1970 allekirjoitetun ja 19.12.1972 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2760/72 yhteisön puolesta tehdyn, hyväksytyn ja vahvistetun lisäpöytäkirjan 59 artiklan kanssa.